

การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
ของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

นางสมบัติ คชสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-176-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017328 i 10313023

THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL EXPERIENCES MODEL
OF TEACHER EDUCATION OF
RATANAKOSIN UNITED COLLEGES

Mrs. Sombat Kotchasit

A Dissertation Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Program of Curriculum and Instruction
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-176-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสภามหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
โดย นางสมบัติ คชสิทธิ์
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

..... *[Signature]* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรนาถ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *[Signature]* ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สุจริต เพียรชอบ)

..... *[Signature]* อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

..... *[Signature]* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทัศนา แหม่มณี)

..... *[Signature]* กรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไทยพานิช)

..... *[Signature]* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อินทร์ ศรีคุณ)

สมบัติ คชสิทธิ์ : การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
(THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL EXPERIENCES MODEL OF TEACHER EDUCATION OF
RATANAKOSIN UNITED COLLEGES) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 486 หน้า.
ISBN 974-579-176-8

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ดังกล่าว และทดสอบประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ที่ดำเนินอยู่ ส่วนมากสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานที่สังเคราะห์ขึ้น แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการดำเนินงาน ส่วนการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ จะประกอบด้วย (1) หลักการและเหตุผล (2) จุดมุ่งหมาย (3) ลักษณะการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ (4) การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สำหรับลักษณะการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นมี 4 ขั้นตอนคือ (ก) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน (การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม) ในชั้นปีที่ 2 (ข) การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพครูในห้องปฏิบัติการ (การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู โดยเน้นทักษะการสอนและรูปแบบการสอน) ในชั้นปีที่ 3 (ค) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบในโรงเรียน (หนึ่งภาคการศึกษา) ในชั้นปีที่ 4 และ (ง) การเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู (หลังจากนักศึกษาครൂผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในขั้นตอนที่ (3) แล้ว) ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของดังกล่าวมีความเห็นว่รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนามีความเหมาะสม และเป็นไปได้มากในการนำไปปฏิบัติ และนักศึกษาที่ผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูดังกล่าวมีสมรรถภาพการสอนดีกว่าเดิม และมีสมรรถภาพการสอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสูงกว่าเกณฑ์ ($\bar{X} = 2.50$ จาก 4.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติบัตร *สมบัติ คชสิทธิ์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ไพฑูรย์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

SOMBAT KOTCHASIT : 'THE DEVELOPMENT' OF 'PROFESSIONAL' EXPERIENCES MODEL' OF
TEACHER EDUCATION OF RATANAKOSIN UNITED COLLEGES. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. PAITON SINLARAT, Ph.D. 486 PP. ISBN 974-579-176-8

The purpose of the study were as follows : (1) to evaluate the professional experiences of teacher education provided by Ratanakosin United Colleges; (2) to develop the new model of professional experience of teacher education and (3) to test the efficiency of the new model.

The finding indicated that most of the professional experiences model of teacher education was congruent with the standard criteria synthesized by the ressearcher to a certain extent. However, many problems and obstacles remained while operating. The researcher developed a new professional experience model of teacher education which included 4 components. They were : (1) rationale (2) objective (3) steps in practicing the model and (4) the evaluation of practice in professional experience. For the third component, There were four steps which included (a) professional experience in school (observation and participation in the second year), (b) laboratory experience in Teachers College (micro-teaching skills and skills in using models of teaching (c) fulltime professional experience in school (one whole semester in the fourth year) and (d) supplementary professional experience (after finishing (c)). The new professional experience model was approved by the responsible persons for the professional experiences as an effective one.

The final finding concerned with the evaluation of the model in the term of step (b). It indicated that the capacity of student teaching increased significantly at .05 level. Among several factors that increased, the capacity in organizing learning activities increased higher than the criteria ($\bar{X} > 2.50$).

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต *Sombat Kotchasit*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Prof. Paiton Sinlarat*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร. สุจิต เพียรชอบ รองศาสตราจารย์ ดร. หิศนา แคมมณี รองศาสตราจารย์ ดร. อินทร์ ศรีคุณ ดร. นิพนธ์ ไชยพานิช คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร. วิจิตร จันทรากุล ดร. จันทน์ อินทสุต อาจารย์มงคลศรี แก้วปู้วัด อาจารย์สุจิตรา เสนา และผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น ๆ ดังปรากฏรายนามในภาคผนวก

ขอขอบคุณคณาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ รวมทั้งผู้บริหาร และอาจารย์พี่เลี้ยงนักศึกษาของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อนุเคราะห์ให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณอาจารย์ประทีป พุตระกูล อาจารย์อิทธิ คำเพราะ อาจารย์สาคร อรรถจินดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ คชสิทธิ์ และคุณละออ วัจนะสาริกากุล ซึ่งมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ส่วนตัวที่จะพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นความดีแด่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่สำอางค์ วัจนะสาริกากุล มารดาผู้สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา

สมบัติ คชสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บท	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	8
ประโยชน์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้น	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 การจัดประสบการณ์วิชาชีพ	13
ตอนที่ 2 การจัดประสบการณ์วิชาชีพแพथและพยาบาล	26
ตอนที่ 3 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	49
ตอนที่ 4 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันต่าง ๆ	94
ตอนที่ 5 การประเมินหลักสูตร	114
ตอนที่ 6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	130
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การดำเนินการวิจัยตอนที่ 1	147
การดำเนินการวิจัยตอนที่ 2	160
การดำเนินการวิจัยตอนที่ 3	161

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 การประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสภวิทยาลัย รัตนโกสินทร์ที่ดำเนินอยู่	167
ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ สภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์	276
ตอนที่ 3 การศึกษาความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูที่พัฒนาไปใช้	297
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	305
อภิปรายผล	317
ขอเสนอแนะ	322
บรรณานุกรม	325
ภาคผนวก	341
ประวัติผู้เขียน	487

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แหล่งข้อมูลหรือกลุ่มตัวอย่างและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูของสภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์	149
2	ขนาดประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างของสภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์	151
3	ขนาดประชากร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนข้อมูลที่เก็บได้ โดย จำแนกตามวิทยาลัย	152
4	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพของมาตรฐานการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครู	175
5	คาคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของคณะดำเนินงานการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูต่อแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสภวิทยาลัย รัตนโกสินทร์	189
6	คาคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของคณะดำเนินงานการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูต่อปัจจัยเบื้องต้น เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ สภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์	191
7	คาคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของคณะดำเนินงานการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูต่อสภาพการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ สภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์	194
8	คาคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์	199
9	คาคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ต่อการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นการศึกษาและสังเกต	206
10	คาคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ต่อการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นการมีส่วนร่วม	209

ตารางที่

หน้า

11	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ต่อการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นการทดลองสอน	213
12	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต่อการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป	216
13	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการประเมินสมรรถภาพการสอนของนักศึกษา	221
14	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการประเมินของอาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับสมรรถภาพ ด้านเทคนิควิธีของนักศึกษา	229
15	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการประเมินของอาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับสมรรถภาพ ด้านบุคลิกลักษณะการ เป็นครูของนักศึกษา	235
16	ผลของการทดสอบ เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพครูของนักศึกษา	236
17	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ของคณะดำเนินงาน	237
18	ผลการประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์	254
19	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูที่พัฒนา	292
20	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนา	298
21	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพการสอนของนักศึกษา ก่อนและหลัง การทดลอง	300
22	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพการสอนด้านกิจกรรมการเรียน การสอนของนักศึกษา ก่อนและหลังการทดลอง	301
23	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพการสอนของนักศึกษา หลังการ ทดลองกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้	301
24	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพการสอนด้านกิจกรรมการเรียน การสอนของนักศึกษา หลังการทดลองกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้	302

ตารางที่	หน้า
25	๓
เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอนก่อนและหลัง การทดลอง	302
26	๓
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ข. (เนนรูปแบบการสอน)	303

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาชีพ	16
2	แสดงการศึกษาคาทฤษฎีและปฏิบัติหลักสูตรพยาบาลศาสตร์	46
3	แสดงสัดส่วนของเนื้อหาวิชาชีพครู	50
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเฉพาะเจาะจงและจำนวนขอความ ของผลผลิตที่คาดหวัง	63
5	แสดงขั้นตอนรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	74
6	แสดงรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ระดับปริญญาตรีของกรมการฝึกหัดครู	97
7	แสดงโครงสร้างรูปแบบประเมินของส.เตค	121
8	แสดงรูปแบบการประเมินของโพรวส	127
9	แสดงลำดับขั้นตอนของการวิจัย	146
10	แสดงรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสทวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ที่ ไทพัฒนา	277